

การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม:
กรณีศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์
นิกายโรมันคาทอลิกในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
A Comparative Study of Religious Participation for Social
Development: A Case Study of Public Welfare in Theravada
Buddhism and Roman Catholic Christianity in Mueang District,
Phetchabun Province

¹พระบุญสม ธมมาโว (เชิดสูงเนิน)

¹Phra Bunsom Dhammavaro Kittiyano (Cheidsungnein))

¹คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹Faculty of Buddhism Mahachulalongkornrajavidyalaya University

¹Corresponding author, e-mail: bunsoms36@gmail.com Tel. 087 932 2559

Received August 7, 2024; Revised December 27, 2024; Accepted: December 27, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก 3) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนา: กรณีศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก คัมภีร์ไบเบิล งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ชุมชนชาวพุทธและและชุมชนชาวคริสต์ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการศึกษพบว่า 1) ตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาเถรวาท สาธารณะสงเคราะห์มีหลายรูปแบบและมีความสำคัญต่อสังคม ได้แก่ การให้ทาน การให้ความรู้ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การช่วยเหลือผู้ยากไร้และผู้ประสบภัย การกระทำเหล่านี้สอดคล้องกับหลักศีล สมาธิ และปัญญา ซึ่งเน้นการปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่สังคมโดยรวม 2) ส่วนตามหลักคำสอนของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก การช่วยเหลือและการกระทำความดีต่อผู้อื่นเป็นการแสดงออกถึงความรักและความเมตตาที่พระเจ้ามีต่อมนุษยชาติ ได้แก่ การบริจาคและการกุศล การบริการทางสังคม การศึกษาและการส่งเสริมการเรียนรู้ การรักษาพยาบาลและการดูแลสุขภาพ การส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม การดูแลและปกป้องสิ่งแวดล้อม สาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจึงครอบคลุมกิจกรรมที่หลากหลายที่มุ่งเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือในสังคม 3) การมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม พบว่า เป็นการสร้างเสริมความสุขและความเป็นอยู่

ที่ดีแก่ทุกคนในสังคม โดยหลักสาธารณะสงเคราะห์นั้นเน้นการให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุนทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ การนำหลักสาธารณะสงเคราะห์มาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมนั้นจึงเป็นการกระทำที่ครอบคลุมทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นทางวัตถุ จิตใจ การศึกษาหรือสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสุขและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ทุกคนในสังคมอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมทางศาสนา; สาธารณะสงเคราะห์; พระพุทธศาสนาเถรวาท; ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก

Abstract

This research paper has 1) to study public welfare in Theravada Buddhism, 2) to study public welfare in Roman Catholic Christianity and 3) to compare religious participation: A case study of public welfare in Theravada Buddhism and Roman Catholic Christianity in Mueang District, Phetchabun Province. This study is of qualitative research, by collecting information from Tipitaka, Bible, related researches and interviewing Buddhist community and Christian community. The results of the study were found that: 1) Public welfare in Theravada Buddhism, public welfare comes in many forms and is important to society, including giving alms, providing knowledge, medical treatment, promotion of arts and culture, and helping the impoverished person and disaster victims. These actions are in line with the principles of morality, concentration, and wisdom in Theravada Buddhism, which emphasizes on practice to bring benefit and happiness to society as a whole. 2) Public welfare in Roman Catholic Christianity, helping and doing good to others is the expression of love and kindness of God to humanity. The Public welfare in Roman Catholic Christianity covers various activities, emphasizing on helping and assisting ones who are the needy in society according to the teachings of Jesus Christ that placed emphasis on the expression of love and kindness to others. 3) The principles of public welfare have emphasized on the assistance and support both materially and mentally. The Application of the principles of public welfare to improve the quality of life of individuals and society is therefore an action that covers all aspects of life, whether materially, mentally, educationally or environmentally. This will help build sustainable happiness and well-being for everyone in society.

Keywords: Religious Participation; Public Welfare; Theravada Buddhism; Roman Catholic Christianity

บทนำ

ในปัจจุบันมีคำถามสำคัญที่เกิดขึ้นกับพระสงฆ์ว่า ระหว่างช่วงภัยพิบัติน้ำท่วม คือคณะสงฆ์ควรวางบทบาทกับปัญหาอย่างไร พระสงฆ์ออกช่วยประชาชนได้แค่ไหน อาจจะดูเหมือนว่ามีคำตอบที่หลากหลาย มหาเถรสมาคม หรือองค์กรปกครองของคณะสงฆ์ไทย ได้มีมติให้จัดตั้งฝ่ายการปกครองเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมออกเป็นหกฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายการปกครอง ฝ่ายการศึกษา ฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ ฝ่ายเผยแผ่ ฝ่ายสาธารณูปการ และฝ่ายสาธารณะสงเคราะห์ กิจกรรมของแต่ละฝ่ายมีความสำคัญ ต่อความมั่นคงของพระพุทธศาสนา รวมทั้งช่วยยกระดับการพัฒนาสุขภาวะองค์กร รวมทั้งสังคมไทย อย่างไรก็ตาม งานสาธารณะสงเคราะห์ยุคใหม่ เป็นกิจการที่กำลังมีกิจกรรม การขับเคลื่อนร่วมกับการกิจอื่นๆ ไปอย่างต่อเนื่อง (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2557) อาจจะเห็นได้จากการที่คณะสงฆ์ปรับตัวให้ทันกับสถานการณ์ความทุกข์ร้อนของประชาชน ภายใต้ความร่วมมือของเครือข่ายทางวิชาการ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ร่วมมือกับสำนักงานฝ่ายสาธารณะสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ร่วมมือศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยการลงพื้นที่ภาคสนาม การจัดประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับกิจการสาธารณะสงเคราะห์ และการพัฒนาสุขภาวะอย่างยั่งยืนของสังคมไทย และเกิดความรู้เรื่องสาธารณะสงเคราะห์ยุคใหม่ ตามแบบอย่างวิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทยในปัจจุบัน (อภิวัฒน์ โพธิ์สนา, 2551)

ในสมัยปัจจุบันนี้ พระสงฆ์ได้ตีความของคัมภีร์พระไตรปิฎกในแง่มุมต่างๆ โดยการใช้สติปัญญา และได้ใช้แนวคิดใหม่ทางพระพุทธศาสนา ในการตีความหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งแนวคิดในคัมภีร์พระไตรปิฎกนั้น ถือว่าเป็นแนวคิดที่เก่าแก่ที่สุด ที่สามารถให้คำตอบกับสังคมได้เป็นอย่างดี รวมถึงการแก้ไขปัญหาการเมืองไทยในสมัยปัจจุบัน เนื่องจากว่าประเทศไทยไม่เคยตกเป็นอาณานิคมของประเทศตะวันตก ในขณะที่เดียวกันพระสงฆ์เองก็ได้ใช้หลักวาทกรรม ในการช่วยสร้างภูมิปัญญาที่อธิบายจุดอ่อน ที่เราพบในกระแสทางความคิดสมัยใหม่ ที่ได้ไหลทะลักเข้ามาในสังคมไทย พระพุทธศาสนาจึงไม่ใช่เป็นเพียงปรากฏการณ์ธรรมชาติเท่านั้น รวมถึงไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะมาอธิบายตามความเข้าใจของสายตาวตะวันตก แต่ว่าพระพุทธศาสนาเป็นของจริง สามารถสัมผัสหรือพิสูจน์ได้จริงแท้แน่นอน ครั้นในยุคปัจจุบันนี้ พระพุทธศาสนาได้ปะทะกับพลังของโลกตะวันตก และได้ปะทะกับวัฒนธรรมประเพณีของชาวตะวันตก โดยเฉพาะความเป็นยุคใหม่ทางศาสนา กล่าวคือความเจริญรุ่งเรืองทางปัญญาของชาวยุโรปหรือชาวตะวันตก ซึ่งปรากฏตัวขึ้นอย่างชัดเจนในสมัยปัจจุบัน และในภูมิภาคต่างๆ ในช่วงยุคสันติภาพของอเมริกัน หรือในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองเป็นต้นมา ในบริบทนี้เองจึงต้องทำให้พระสงฆ์แนวทางของไทย ได้ถูกมองว่ารับเอามิติทางศาสนาแนวคิดแบบใหม่มาใช้ และนำมาวิพากษ์หลักคำสอนของพระพุทธเจ้า จนก่อให้เกิดความอ่อนแอของแนวคิดสมัยใหม่ แต่ว่าในขณะที่เดียวกันพระสงฆ์เอง ก็ยังสามารถรักษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเอาไว้ได้ และสามารถรักษาคำสอนที่เป็นแก่น ของพระพุทธศาสนาเอาไว้ได้ดีอีกด้วย ซึ่งวาทกรรมกับการปะทะกันกับพลังภูมิปัญญาของตะวันตก ก็ยังคงดำเนินต่อไปอย่างดี ส่งผลต่อความเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาอย่างมากขึ้น เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาในสังคมยุคปัจจุบัน กล่าวคือการแข่งขันกับแนวคิดสมัยใหม่ของโลกตะวันตก ความล้นเหลืออ่อนแอของสถาบันต่างๆ รวมถึงการรุกรานแบบคืบหน้าของการเผยแผ่คำสอน

ของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญมาก ที่จะทำให้ พระพุทธศาสนาเพื่อสังคมโลก จะต้องเกิดขึ้นมาในประเทศไทยอย่างแน่นอน (ภาณุทัต ยอดแก้ว, 2560)

พระปลัดวัชร วชิรวิภาณ กล่าวว่า รูปแบบการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ยุคใหม่ เป็นงานที่มีความสำคัญในกิจการพระพุทธศาสนา เป็นงานที่มหาเถรสมาคมกำหนดให้พระสงฆ์ ทำหน้าที่ช่วยเหลือพัฒนาสังคม ในยามเกิดปัญหาภัยธรรมชาติ อุทกภัย อัคคีภัย วาตภัย ปัญหาสังคมชาติที่พึ่ง งานสาธารณะสงเคราะห์จึงถือว่าเป็นงานที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง และงานสาธารณะสงเคราะห์นับว่าเป็นส่วนหนึ่งในผลงานที่สำคัญ และมีประโยชน์มากที่สุดในสมัยปัจจุบันนี้ (พระปลัดวัชร วชิรวิภาณ, 2557) โดยงานที่สำคัญกับสังคมไทย ประกอบด้วย ศีลธรรม สุขภาพอนามัย สัมมาชีพ สันติสุข ศึกษา สงเคราะห์ สาธารณะสงเคราะห์ กตัญญูกตเวทีตาธรรม และสามัคคีธรรม ในภาวะปกติพระสงฆ์มีหน้าที่ดำรงตนเป็นแบบอย่าง และคอยให้คำปรึกษา รวมทั้งเป็นผู้นำในการพัฒนาสังคม เพื่อให้ไปในทางที่ถูกที่ควร เห็นได้จากการที่พระสงฆ์เป็นผู้นำในการจัดการชุมชน จัดการป่า จัดการน้ำ และจัดการวัด เพื่อให้เป็นที่พึ่งของประชาชน พัฒนาให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์ฝึกสัมมาชีพ ถือว่าพระสงฆ์มีส่วนในการช่วยพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่ง ในภาวะวิกฤติประเทศชาติมีสาธารณภัย พระสงฆ์และวัดถือเป็นองค์กรสำคัญในการประสานศรัทธาของประชาชน สนับสนุนภาครัฐในการเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อบรรเทาทุกข์ทางกาย ด้วยวัตถุสิ่งของจำเป็น และช่วยบรรเทาทุกข์ทางใจ ในการนำเอาหลักธรรมไปประคับประคองจิตใจให้ก้าวพ้นภาวะวิกฤติต่าง ๆ โดยการแสวงหาจุดร่วม สมานจุดต่าง และทำวัดให้เป็นที่พักพิงของประชาชน (อมรา มะลิลา, 2538)

ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกกล่าวว่า รูปแบบการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ยุคใหม่ เป็นงานที่สำคัญเป็นอย่างมาก เพราะว่าเป็นงานเพื่อเพื่อนมนุษย์ เป็นงานที่พระผู้เป็นเจ้าทรงเน้นให้ทำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นอีกหนึ่งภารกิจของชาวคริสตชน และเป็นงานที่ต้องทำด้วยหัวใจที่รักเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ไม่ต้องการสินจ้างรางวัล ไม่ทำเพื่อหวังลาภสักการะแต่อย่างใด แต่ต้องทำให้สุดความสามารถของตน เพราะว่าการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ คือเป็นงานที่พระผู้เป็นเจ้าทรงมอบหมายให้กระทำ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก ศาสนาคริสต์เป็นศาสนาแห่งความรัก ภารกิจทั้งหลายจึงเป็นการกระทำต่อพระเจ้า และต่อเพื่อนร่วมโลก พระเยซูเจ้าพระองค์ทรงให้คริสตชนทั้งหลาย ตระหนักถึงภารกิจของศาสนาให้ดี ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ตระหนักถึงบทบาทและภารกิจหน้าที่ ที่พระเยซูเจ้าได้ทรงจัดตั้ง และมอบภารกิจในการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ชาติ สู่ชีวิตที่สมบูรณ์ในพระผู้เป็นเจ้า (เอ็ดมันด์ ชาน, 2560) ดังพระดำรัสของพระเยซูเจ้าที่ว่า เรามาในโลกนี้ ไม่ใช่เพื่อมารับการปรนนิบัติ แต่เรามาเพื่อรับใช้ผู้อื่น (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ มธ. 12: 30 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) พระศาสนจักรตระหนักถึงหลักคำสอน และวิถีชีวิตของพระเยซูคริสต์เจ้า โดยเฉพาะภารกิจในการสืบสานต่องานพระเยซูคริสต์เจ้า ในการประกาศข่าวดีแห่งความรอดพ้น พระศาสนจักรเอาใจใส่ในสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อยืนหยัดในการส่งเสริมความเป็นมนุษย์ จากชีวิตของพระเยซูคริสต์เจ้า และธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบเนื่องจากอัครสาวก ทำให้พระศาสนจักรดำเนินตามรูปแบบของพวกท่านเหล่านั้น ในการอุทิศตนรับใช้แผนงานของพระผู้เป็นเจ้าในรูปแบบต่างๆ (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ มธ. 11: 28 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014)

การปฏิบัติความรักต่อเพื่อนพี่น้อง ทุกเชื้อชาติ ทุกศาสนา และทุกภูมิภาค พระศาสนจักร ส่งเสริมสิ่งที่ เรียกว่าคุณค่าอาณาจักรของพระเจ้า ได้แก่ สันติภาพ ความยุติธรรม เสรีภาพ ภราดรภาพ และสังคม พระเจ้าผู้เป็นพระบิดา และเป็นความรอดของมนุษย์ทุกคน ความรอดนี้มนุษย์ ทุกคน ได้รับโดยผ่านทางพระเยซูคริสต์เจ้า พระบุตรของพระเจ้าลงมาเกิดในโลกมนุษย์ เพื่อเผยแผ่ หลักคำสอน และเป็นผู้ชี้หนทางความจริงของชีวิตให้กับมนุษย์ เพื่อนำมนุษย์ทุกคนเข้ามาสู่ชีวิตที่ สมบูรณ์ ในอาณาจักรของพระเจ้า โดยมีพระจิตผู้สถิต และทำงานในใจของมนุษย์ เป็นผู้ดูแลให้ เข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อนี้ ซึ่งปรากฏข้อความในพระคัมภีร์ว่า เรารักท่านทั้งหลายอย่างไร ท่านจงรัก กันอย่างนั้นเถิด ถ้าท่านมีความรักต่อกัน ทุกคนจะรู้ว่าท่านเป็นศิษย์ของเรา ตลอดจนช่วยส่งเสริมให้ มนุษยชาติมีจิตสำนึกในการดำเนินชีวิต ให้มุ่งไปสู่ความจริงแท้ (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ ยน. 13: 34-35 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) ที่พระเจ้าเป็นเจ้านำเสนอ แก่มนุษย์ตามรูปแบบ และวิธีการต่างๆ รวมไปถึงการกระตุ้น ให้มีการปรับปรุงโครงสร้างทางสังคม มนุษย์ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคมมากขึ้น รวมถึงประเทศที่ร่ำรวย และคนร่ำรวยจะต้องมีส่วน ร่วม ในการช่วยเหลือสังคม ตลอดจนช่วยเหลือคนที่ยากจน พื้นฐานที่ตระหนักถึงคุณค่า และศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ที่ทุกคนมีเท่าเทียมกัน (Kenneth Scott Latourette, 2547) ศาสนาคริสต์เป็น ศาสนาแห่งความรัก คือรักพระเจ้าและรักเพื่อนมนุษย์อย่างสุดใจ เมื่อปฏิบัติภารกิจใดแล้ว จะต้องทำ ด้วยความจริงใจเสมอ โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน (เสรี พงศ์พิศ, 2545)

ในยุคสมัยปัจจุบันนี้ ทางคณะสงฆ์ของอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงได้ลงมาช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เช่น การตั้งหมู่บ้านเอื้ออาทร และ บ้านสงฆ์เอื้ออาทร เป็นต้น โดยการช่วยในเรื่องที่อยู่อาศัยต่างๆ ของประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก เหตุการณ์น้ำท่วม รวมถึงการขาดแคลนปัจจัยสี่ในการดำรงชีวิต และในเรื่องอื่นๆ อีกเป็นอันมาก นั้นเอง โดยคณะสงฆ์ได้รับการช่วยเหลือจากทางคณะสงฆ์ชั้นปกครอง โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้ดูแล อีกทั้งคณะสงฆ์ยังได้รับการช่วยเหลือจากทหาร ในเขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์อีกด้วย ส่วนบาทหลวง ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกนั้น ก็จะลงพื้นที่เพื่อมอบทุนการศึกษาต่างๆ ให้แก่นักเรียน นักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหายากต่างๆ ทางธรรมชาตินั้นเอง รวมถึงยังมีการส่งเสริมให้ นักเรียนนักศึกษา ได้ศึกษาเล่าเรียนให้สูงขึ้น อีกด้วย เพื่อที่จะได้กลับมาพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้ เจริญขึ้นนั่นเอง ซึ่งบาทหลวงของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ยังได้จัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้นมา เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านในด้านการเกษตร การแปรรูปสินค้าเพื่อสร้างผลผลิต และการส่งสินค้า ทางเกษตรเพื่อจำหน่ายให้แก่คริสตชน และหน่วยงานทางศาสนาต่างๆ อีกด้วยนั่นเอง (พระปลัด เมธี เขมพลโย (สอนวดี), 2559)

จากการศึกษาเอกสารเบื้องต้นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม ของ พระสงฆ์กับบาทหลวงในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการส่งเสริมงานด้าน สาธารณะสงเคราะห์ของพระสงฆ์กับบาทหลวงในเขตจังหวัดเพชรบูรณ์ ในด้านรูปแบบ วิธีการ ดำเนินการ ปัญหาอุปสรรค วิธีการแก้ไข ผลลัพธ์ ว่ามีความเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร เพื่อนำ แนวทางและหลักการการนำหลักศาสนาไปปฏิบัติได้จริง และสามารถแก้ไขปัญหาทางด้านสาธารณะ สงเคราะห์ในสังคมไทยได้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสาระณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาสาระณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
3. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาสาระณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานศึกษาวิจัยนี้ มีลักษณะเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) และสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง โดยลำดับประเด็น มีดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เอกสารชั้นปฐมภูมิ คือคัมภีร์พระไตรปิฎก ภาคภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และพระคริสตธรรมคัมภีร์ ฉบับภาษาไทย แปลโดย สมาคมพระคริสตธรรมไทย พุทธศักราช 2556 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ งานสาระณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
2. ศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล เอกสารชั้นทุติยภูมิ คือดุซงึนนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ หนังสือ บทความ วารสาร เอกสารต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับงานสาระณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท และศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
3. ศึกษาวิจัยจากข้อมูลภาคสนาม โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ข้าราชการ/ข้าราชการการเมือง จำนวน 6 คน ผู้นำทางพระพุทธศาสนา และพุทธศาสนิกชน ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 รูป/คน และผู้นำทางศาสนาคริสต์และคริสตชนในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจงผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงและผู้ทำงานด้านสาระณะสงเคราะห์ และการสังเกตการณ์ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์
4. นำข้อมูลทั้งหมดมาแยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบให้เห็นถึงความเหมือนและความต่างในประเด็นนิยามและความหมายงานสาระณะสงเคราะห์ ประวัติและพัฒนาางานสาระณะสงเคราะห์ ผลงานสาระณะสงเคราะห์ในอดีตและปัจจุบัน บทบาทของนักบวชกับงานสาระณะสงเคราะห์ เหตุปัจจัยของงานสาระณะสงเคราะห์ อุปสรรคในการทำงานสาระณะสงเคราะห์ เกณฑ์การวัดผลในการทำงานสาระณะสงเคราะห์ และคุณค่า ประโยชน์ และความสำคัญของงานสาระณะสงเคราะห์ระหว่างพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และความสมบูรณ์แบบ ในด้านงานสาระณะสงเคราะห์ยุคใหม่ที่มีประสิทธิภาพ
5. สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะในงานวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 สาระณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท พบว่า คำว่าสาระณะสงเคราะห์ในคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาโดยตรงไม่ปรากฏเพียงสื่อออกมาทางหลักแห่งการให้ คือทาน การบริจาควัตถุสิ่งของเพื่อคนอื่นให้มีความสุข 3 ลักษณะคือ เจตนาในการให้ การงดเว้น และ

ไทยวัตถุ (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 23 ข้อที่ 32 หน้าที่ 287 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) งานสาธารณะสงเคราะห์เป็นกิจกรรมหรือวิธีการอย่างหนึ่ง ในการช่วยแก้ไขปัญหาคความทุกข์ยากเดือดร้อนให้กับบุคคล ครอบครัว กลุ่มชน และชุมชนให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งกายและใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปรับตนเองให้เหมาะสมกับบุคคลและสังคมได้ (ปกรณ อังศุสิงห์, 2511) งานด้านสาธารณะสงเคราะห์คืองานที่พระสงฆ์ให้ความช่วยเหลือแก่สังคมด้วยการเสริมเติมในส่วนที่สังคมขาดทั้งทางด้านทุนการศึกษา อาชีพ ตลอดจนด้านจิตใจ เช่น โครงการส่งเสริมด้านการศึกษา ด้านอาชีพชุมชน และการกล่อมเกล่าจิตใจด้วยธรรม เป็นต้น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2556)

พระสงฆ์มีบทบาทเกี่ยวกับงานสังคมสงเคราะห์ดังนี้ 1) บทบาทในภาวะปกติ นักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร สามารถช่วยงานพัฒนาสังคมได้เป็นอเนกประการ เช่น เป็นอาสาสมัครช่วยงานพัฒนา ชุมชนของกรมการพัฒนาชุมชน ช่วยติดตามดูแลช่วยเหลือ เป็นพี่เลี้ยงให้ผู้พ้นโทษของกรมราชทัณฑ์ หรือติดตามดูแลช่วยเหลือหญิงโสเภณีที่ได้รับการปลดปล่อยจากกรมประชาสงเคราะห์ หรือช่วยงานศูนย์เยาวชน หรือศูนย์ชุมชน โดยทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่มสอนวิชาชีพ สอนการเล่นเกมส์ เป็นต้น 2) บทบาทในยามฉุกเฉิน ในยามฉุกเฉินที่เกิดสาธารณภัย เช่น น้ำท่วม ไฟไหม้ หรือพายุใหญ่ เป็นต้น กำลังความช่วยเหลือที่มีอยู่ทั้งของรัฐ และเอกชน มักไม่เพียงพอและทันกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น นักสังคมสงเคราะห์อาสาสมัคร มีส่วนช่วยเหลือแก้ไขสถานการณ์เหล่านี้ให้คลี่คลายได้มา (ยุพา วงศ์ไชย, 2534)

พระสงฆ์จิตอาสามีความมุ่งมั่นและทุ่มเทในงานสาธารณะสงเคราะห์ โดยมีแรงจูงใจอยู่ 3 ประการ คือ (1) การดำรงชีวิตของพระสงฆ์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ที่ประชาชนถวาย (2) สภาพปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนย่อมมีผลเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์โดยตรง และ (3) ในแง่คุณธรรม พระสงฆ์มีหน้าที่ที่จะต้องช่วยเหลือผู้คนให้พ้นจากความทุกข์ โดยเมตตาธรรม และกรุณาธรรม อันเป็นหลักธรรมพื้นฐานของการมีจิตอาสาในกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ แรงจูงใจดังกล่าวได้กระตุ้นให้พระสงฆ์ตระหนักถึงการมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อประชาชนและสังคม จึงได้ร่วมทำกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ ด้วยการชักชวนให้ประชาชนมาร่วมบริจาคหรือร่วมทำกิจกรรม โดยถือว่าการทำบุญร่วมกับพระสงฆ์ (นิจ ลาภธนานนท์, 2562)

การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ส่วนใหญ่เน้นความเป็นจิตอาสาตามหลักเมตตาธรรม ความเป็นผู้มีจิตอาสามีส่วนสัมพันธ์กับความเป็นผู้มีเมตตา ที่มุ่งเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ไม่เอาตัวเอาเปรียบผู้อื่น กล่าวคือทั้งพระสงฆ์และฆราวาสต้องร่วมกัน สร้างสังคมที่มีความเอื้ออาทรต่อกัน และเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมี ความเป็นธรรมทางสังคม นอกจากนี้การเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ ยังเป็นการช่วยพุงสถานะของพระสงฆ์และพุทธศาสนาไม่ให้เสื่อมถอยไปตามกระแสบริโภคนิยมและทุนนิยม เพราะเป็นแนวทางที่สะท้อนให้เห็นว่าพระสงฆ์ไม่ใช่เป็นเพียงผู้รับ แต่ยังเป็นผู้ให้และเป็นพี่เลี้ยงของประชาชนได้ (พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญฺญ), 2545)

แนวโน้มและความเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันได้มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีความซับซ้อนของปัญหามากขึ้นทุกขณะ ปัญหาด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ ก็มีความยากในหลายๆ เรื่องไม่ว่าจะเป็นการขาดงบประมาณ ขาดการแคลนกำลังบุคลากร ขาดการสนับสนุนด้านปัจจัยทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อถือของชุมชนและประชาชน

และคนในชุมชนยังไม่มี ความเข้าใจพระสงฆ์ว่ามีหน้าที่หรือมีขอบเขตอย่างไร โดยเฉพาะงานองค์กรคณะสงฆ์นั้นมีความหลากหลายและมีมากมายอย่าง ซึ่งในบางเรื่องนั้นประชาชนยังไม่เข้าใจดีพอ ก็ทำให้เกิดปัญหาที่ไม่ควรที่จะเกิดขึ้นได้ก็เกิดขึ้น เป็นต้น การต้องใช้ความอดทน ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างจริงจัง และความมีศรัทธาในเรื่องที่ทำนั้นๆ ด้วยเพื่อที่จะให้การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์เป็นไปอย่างดีและเป็นส่วนที่จะนำพาหรือสามารถพัฒนาชุมชนให้เจริญต่อไปเท่าที่กำลังและความสามารถจะกระทำได้ (พระเทพสุวรรณเมธี (สุชาติ หวลจิตต์) และสุพิชฌาย์พรพิชฌรงค์, 2561)

งานสงเคราะห์ดำเนินการโดยมุ่งเน้นประโยชน์และความสุขต่อประชาชนเป็นสำคัญ เช่น ให้วัดเป็นสถานที่จัดฝึกอบรมวิชาชีพ จัดให้มีโรงงาน เป็นต้น ให้สอดคล้องกลมกลืนกันทั้งในด้านนโยบายและเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรที่จะพยายามประสานความร่วมมือระหว่าง 3 ฝ่ายในชุมชน คือ บ้าน โรงเรียน และวัด โดยอาศัยการสนับสนุนของเจ้าหน้าที่ของรัฐในด้านต่างๆ เพื่อการประสานงานให้เกิดความราบรื่นในการทำงานและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน พยายามกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเอง โดยอาศัยเงื่อนไขความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างพระสงฆ์กับประชาชน คือ ความศรัทธาเชื่อถือที่ประชาชนมีต่อพระสงฆ์โดยพยายามใช้เงื่อนไขนี้มาชักนำประชาชนเข้ามาร่วมกันพัฒนาตนเองตั้งแต่การร่วมปรึกษาหารือในปัญหาต่างๆ เพื่อหาทางแก้ไขที่เหมาะสม รวมตลอดไปถึงการเสียสละแรงงานและเงินทุนดำเนินงานและร่วมกันติดตามประเมินผลในที่สุด

การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ คือการทำตามหลักสังคหวัตถุ 4 (พระไตรปิฎกภาษาไทย เล่มที่ 21 ข้อที่ 32 หน้า 44 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) การเสียสละเอื้อเฟื้อ แบ่งปันหรือการช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบากด้วยจิตใจที่มีเมตตาและกรุณานั้น ยังเป็นกิจกรรมที่นอกจากจะให้ประโยชน์ในปัจจุบันหรือที่ภวธรรมมีกัตถะตามเหตุปัจจัยแล้วนั้น การทำงานสาธารณะสงเคราะห์อาจเป็นเหตุให้ได้มาซึ่งความสุขหรือความชื่นชมยินดี รวมไปถึงชื่อเสียง เกียรติยศ ไฉตริหรือทรัพย์สินโดยมิได้มีเจตนาแสวงหาเพื่อตน แต่เป็นการได้รับมาตามเหตุปัจจัยหรือตามเหตุผลที่สมควร ยังก่อให้เกิดประโยชน์เบื้องต้นหรือสัมปรายิกัตถะด้วย ซึ่งเป็นประโยชน์ในด้านคุณค่าของชีวิตโดยเฉพาะคุณค่าทางจิตใจทั้งแก่ผู้ให้ความช่วยเหลือและผู้ได้รับความช่วยเหลือไม่ว่าจะเป็นการได้รับความสุขใจ การคลายจากความทุกข์ใจหรือการมีจิตใจที่พัฒนาขึ้น เป็นต้น

วัตถุประสงค์ที่ 2 สาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก พบว่า งานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ได้กล่าวถึงการแบ่งปันทรัพย์สินหรือวัตถุสิ่งของ เครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อการดำเนินชีวิต ซึ่งก็เป็นส่วนหนึ่งของบัญญัติแห่งความรัก การแบ่งปันเป็นการแสดงออกถึงน้ำใจที่มีต่อผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ อพย. 22: 21-27 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014) คือการให้ความช่วยเหลือเพื่อมนุษย์ที่กำลังต้องการความช่วยเหลืออยู่ในที่ทุกแห่งของสังคม เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์จากโรคภัยไข้เจ็บ ผู้ป่วย ผู้ที่ยากจน ผู้ที่ขาดแคลนอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค คนที่ถูกสังคมทอดทิ้ง ผู้ป่วย ถูกล้างเป็นต้น (อริสธรรม ตีระดอม, 2526)

คุณค่าและความสำคัญของงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เป็น

การกระทำที่มุ่งสร้างประโยชน์เกื้อกูลและความสุขให้แก่สังคม ซึ่งเป็นประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ตนด้วยโดยปริยาย เราอาจจะเรียกว่าเป็นบุญกุศลทั้งแก่ตนเองและสังคมในรูปแบบศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิกเช่นเดียวกัน ความสำคัญของงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ที่พระเยซูทรงสอนและพระองค์ก็ทรงเป็นแบบอย่างในเรื่องนี้ ดังที่ผู้ตาห้ผู้ถือถุงเงินกองกลางของพระเยซูและบรรดาสาวกได้รับคำสั่งให้ “ให้ทาน” เสมอ (เสรี พงศ์พิศ, 2545)

บทบาทของนักบวชที่เกี่ยวกับงานสงเคราะห์ในทัศนะของศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก จำเป็นต้องกล่าวถึงหลักธรรมคำสอนและความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์ด้วย เพราะทั้งคัมภีร์ภาคพันธสัญญาเดิม และคัมภีร์ภาคพันธสัญญาใหม่ต่างก็ย้ำให้เห็นถึงสัมพันธ์ภาพระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์เสมอ ศาสนาคริสต์โรมันคาทอลิก เน้นเรื่องความรักและความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าอย่างแน่วแน่น และเชื่อว่าพระเจ้าทรงสร้างสรรพสิ่งรวมทั้งมนุษย์เพื่อให้มนุษย์รู้จักปรนนิบัติพระองค์และทำตามพระบัญญัติของพระเจ้าบนพื้นฐานของความรัก แล้วชีวิตหลังความตายจะได้ไปอยู่รับใช้พระเจ้าบนสวรรค์นิรันดร์ พระเจ้าทรงรักและห่วงใยมนุษย์ที่พระองค์สร้างมาตลอดเวลาและได้ส่งพระบุตรคือพระเยซูคริสต์มาบนโลกนี้ เพื่อมาไถ่บาปมนุษย์ให้รอด เพื่อให้มนุษย์ที่มีบาปและห่างจากพระบัญญัติของพระองค์ได้กลับมาเชื่อฟังพระบัญญัติของพระองค์ (พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ มธ 5: 44 คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์, 2014)

คณะนักบวชศาสนาคริสต์ มีแรงจูงใจในการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในด้านการศึกษารักษาพยาบาล การบรรเทาทุกข์ ด้านสิทธิสตรี คณะนักบวชศาสนาคริสต์จะมีความพร้อมในการดำเนินกิจกรรมเหล่านี้เพราะมีองค์กรเครือข่ายคอยสนับสนุนซึ่งกัน ดั่งเห็นได้จากบางคณะนักบวชกำเนิดขึ้นจากการขยายสาขาของคณะนักบวชกลุ่มอื่น และที่สำคัญประชาชนหรือชุมชนให้การยอมรับและตอบกับรับบทบาทนักบวช โดยใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง การให้ความช่วยเหลือมีแบบแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงช่วงยืดยาดได้ด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้ทำให้กิจการด้านด้านสาธารณะสงเคราะห์ของคณะนักบวชดำเนินงานเผยแพร่ได้โดยไม่ถูกความเชื่อเดิมต่อต้าน (สหพันธ์อธิการเจ้าคณะนักบวชในประเทศไทย, 2545)

นักบวชมองว่า หากมนุษย์ทำความดี พระเจ้าก็ทรงรักและเมตตา ความจงรักภักดีต่อพระเจ้า และมีความรู้สึกที่ว่าตนมีบาป เอาตัวไม่รอด ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเหลือจากพระเจ้า ความทุกข์ทรมานและความเจ็บปวดต่างๆ การมีชีวิตที่ดีของคริสต์ศาสนิกชนจะมีได้ก็ด้วยความรักความศรัทธาที่มีต่อองค์พระผู้เป็นเจ้าอย่างสุดจิตสุดใจ สุดปัญญาและความรู้สึกนึกคิด คือการเป็นประจักษ์พยานถึง พระเยซูคริสต์เจ้า เพื่อให้ทุกคนรู้จักและสัมผัส กับความรักของพระเยซูคริสต์ ด้วยการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์

การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก อาจพบอุปสรรคหลายประการ ดังนี้ ขาดแคลนทรัพยากร การทำงาน สาธารณะสงเคราะห์อาจต้องเผชิญกับปัญหาขาดแคลนทรัพยากรทั้งทางการเงิน, วัสดุ, แรงงาน, หรืออุปกรณ์ที่จำเป็น การจัดการเรื่องทางกฎหมาย การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจมีความซับซ้อนและยุ่งยาก การแบ่งส่วนและการจัดการทรัพยากรมนุษย์ การทำงานสาธารณะสงเคราะห์อาจต้องจัดการกับทรัพยากรมนุษย์ที่มีจำนวนมาก ซึ่งอาจทำให้มีความซับซ้อนในการจัดการและควบคุม ปัญหาทางสังคม บางครั้งการทำงานสาธารณะสงเคราะห์อาจต้องเผชิญกับปัญหา

ทางสังคมที่ทำให้กระบวนการการทำงานมีความซับซ้อนมากขึ้น การให้คำปรึกษาและการดูแล
สุขภาพจิต การทำงานสาธารณะสงเคราะห์อาจเกี่ยวข้องกับการให้คำปรึกษาและการดูแลสุขภาพจิต
ซึ่งอาจต้องมีความเชี่ยวชาญทางจิตวิทยา การบริหารจัดการทรัพยากรทางศาสนา บางครั้งการทำงาน
สาธารณะสงเคราะห์ในคริสต์นิกายอาจต้องจัดการทรัพยากรทางศาสนาที่ต้องการการดูแลและ
สนับสนุน (บาทหลวงทศพร นารินรักษ์. 2567, 10 เมษายน)

การวัดผลในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในคริสต์นิกาย สามารถมีเกณฑ์หลายประการ
คือ ปริมาณการช่วยเหลือ การวัดจำนวนผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือจากกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ เช่น
จำนวนอาหารที่แจกจ่าย จำนวนเสื้อผ้าที่ให้ หรือจำนวนผู้ที่ได้รับคำปรึกษา ประสิทธิภาพของการ
ช่วยเหลือ การวัดว่าการช่วยเหลือที่ได้รับมีประสิทธิภาพหรือไม่ โดยการดูผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังจาก
การช่วยเหลือ เช่น การประเมินสุขภาพของผู้ที่ได้รับการดูแล ความสามารถในการเข้าถึงบริการ การ
วัดว่าผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายหรือยากเพียงใด ความพึงพอใจของ
ผู้รับบริการ การให้ผู้รับบริการมีคำพิจารณาเกี่ยวกับคุณภาพของบริการที่ได้รับ การบริหารจัดการ
ทรัพยากร การวัดการบริหารจัดการทรัพยากรทั้งทางการเงิน, แรงงาน, วัสดุ, และอุปกรณ์ในการ
ดำเนินกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์ การสร้างความรู้และการฝึกอบรม การวัดผลในการสร้างความรู้
และพัฒนาทักษะของทีมงานในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งทาง
ศาสนา การวัดผลในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางศาสนาในชุมชนที่ได้รับการช่วยเหลือ การสร้าง
ความสัมพันธ์กับชุมชน การวัดผลในความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนที่ได้รับการ
ช่วยเหลือ การประเมินผลและการปรับปรุง การวัดผลในการประเมินผลของกิจกรรมสาธารณะ
สงเคราะห์และการดำเนินการปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การใช้เกณฑ์เหล่านี้ช่วยให้งานสาธารณะ
สงเคราะห์มีการดำเนินการที่มีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและผู้
ที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม (บาทหลวงทศพร นารินรักษ์. 2567, 10 เมษายน)

การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในคริสต์นิกายมีประโยชน์มากมายต่อชุมชนและสังคมใน
ลักษณะต่างๆ ต่อไปนี้ คือ การช่วยเหลือผู้ที่ต้องการงานสาธารณะสงเคราะห์ช่วยให้ผู้ที่ต้องการความ
ช่วยเหลือมีการสนับสนุนในช่วงเวลาที่ยากลำบาก โดยเฉพาะในสถานการณ์ภัยพิบัติหรือสภาพฉุกเฉิน
ส่งเสริมความอบอุ่นและความรักในชุมชน การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ช่วยสร้างความอบอุ่นและ
ความรักในชุมชน โดยทำให้คนรู้สึกถึงความเข้าใจและความเมตตาต่อผู้ที่ต้องการ สร้างความรู้และ
ทักษะ การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ช่วยสร้างความรู้และพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการให้บริการแก่ผู้
ที่ต้องการ สนับสนุนกลุ่มที่ต้องการ การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ช่วยในการสนับสนุนกลุ่มที่
ต้องการความช่วยเหลือ เช่น ผู้ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ, กลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือด้าน
การศึกษา ฯลฯ (บาทหลวงทศพร นารินรักษ์. 2567, 10 เมษายน)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษา
สาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในอำเภอเมือง
จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปได้ดังนี้

1. เปรียบเทียบนิยามและความหมายของงานสาธารณะสงเคราะห์ ในประเด็นต่างกันคือ ใน
พระพุทธศาสนา งานสาธารณะสงเคราะห์มักเกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่อยู่ในสภาวะทุกข์
ทรมานหรือที่ต้องการความช่วยเหลือ โดยการส่งเสริมความเมตตาและความเมตตาให้กับผู้คนที่

ต้องการ นอกจากนี้ กิจกรรมทางศาสนาบางประการเช่นการให้การแสดงความเคารพต่อภูมิสถานที่ศักดิ์สิทธิ์และสถานที่สำคัญในพุทธศาสนาก็อาจถือเป็นงานสาธารณะสงเคราะห์ด้วย ในศาสนาคริสต์งานสาธารณะสงเคราะห์มักมีการเน้นไปที่การให้ความช่วยเหลือแก่คนจนและผู้ประสบภัย โดยมีการเรียกให้เป็นบุคคลที่ดีและมีน้ำใจต่อผู้อื่น เช่นการให้ความช่วยเหลือทางสังคมแก่คนไร้บ้าน การสนับสนุนโครงการการศึกษา หรือการให้การช่วยเหลือในเหตุฉุกเฉิน นอกจากนี้ ในบางกิจกรรมศาสนาคริสต์ยังมีการเน้นไปที่การประกอบกิจกรรมทางศาสนาเพื่อการบริการสาธารณะสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้จนและผู้ประสบภัยด้วย อย่างไรก็ตาม มันมักจะเรียกให้เป็นการบริจาคหรือการช่วยเหลือในลักษณะที่มีการเชื่อมโยงกับความเชื่อศาสนาอย่างมากขึ้น โดยบางครั้งอาจแยกจากการดำเนินกิจกรรมทางศาสนาไปยังการช่วยเหลือทางสังคมอย่างเดียว ดังตารางเปรียบเทียบที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบนิยามและความหมายของงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
การดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือสังคมให้ได้รับการฟื้นฟูพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นทั้งทางด้านกายภาพและด้านจิตใจ สามารถขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวหน้าต่อไปได้ ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม มีสันติภาพและสันติสุข	การทำการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ตกทุกข์ได้ยากโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นงานที่ทำด้วยหัวใจที่รักเพื่อนมนุษย์ ทำด้วยความเต็มใจด้วยหวังจะทำให้สังคมดีขึ้นตามหลักคำสอนของพระเยซูเจ้า

2. เปรียบเทียบคุณค่าและความสำคัญของงานสาธารณะสงเคราะห์ มีประเด็นต่างกันคือ ในพุทธศาสนา การให้บริการและช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในความทุกข์นั้นมีค่าและเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมาก ตามศาสนาพุทธ การให้ความเมตตาและการช่วยเหลือผู้อื่นถือเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกฝนธรรม การช่วยเหลือคนอื่น ๆ จะเสริมสร้างคุณธรรม สร้างความสุข และสร้างกรรมดีให้กับผู้ที่ให้ความช่วยเหลือซึ่งมีผลต่อการปรับปรุงคุณธรรมและสร้างความสงบสุขในสังคม ในศาสนาคริสต์ การให้บริการและช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในความทุกข์นั้นมีความสำคัญอย่างมากเช่นกันตามศาสนาคริสต์ การช่วยเหลือผู้อื่นถือเป็นพื้นฐานของศาสนาคริสต์ และเป็นการแสดงความรักและเมตตาต่อผู้อื่นตามศาสนาคริสต์ ซึ่งอาจหมายถึงการให้ความช่วยเหลือทางวัฒนธรรม ทางสังคม และทางการศึกษา โดยมีความสำคัญอย่างเท่าเทียมกับการให้ความช่วยเหลือทางวิทยาศาสตร์หรือการดูแลสุขภาพ ดังนั้น ในทั้งสองศาสนา งานสาธารณะสงเคราะห์มีค่าและความสำคัญอันสำคัญในการสร้างสังคมที่มีคุณภาพและมีความเป็นธรรม ดังตารางเปรียบเทียบที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบคุณค่าและความสำคัญของงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
การกระทำเพื่อสงเคราะห์ และเกื้อกูลให้เกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชน ครอบครัว ชุมชน และสังคม	งานสาธารณะสงเคราะห์เป็นงานที่ต้องทำด้วยความรักอันแท้จริงในศาสนาคริสต์คือความเชื่อในพระเป็นเจ้านั้นคือความไว้วางใจในพระเป็นเจ้าองค์เดียว การตัดสินใจของชาวคริสต์ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อในพระเป็นเจ้าผู้บริสุทธิ์

3. เปรียบเทียบบทบาทของนักบวชกับงานสาธารณะสงเคราะห์ ประเด็นที่ต่างกันคือ นักบวช

ในศาสนาพุทธมักมีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความสงบและความสุขในตัวเองและในสังคม บทบาทหลักของนักบวชคือการฝึกฝนตนเองในทางธรรมและการช่วยเหลือผู้อื่นในการตามตัวอย่างที่ ศาสนาพุทธสอน เขามีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์อย่างตรงไปตรงมา เช่น การสนับสนุน โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม การช่วยเหลือผู้จน การเผยแพร่สมาธิ และการให้การปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวัน ในศาสนาคริสต์ บทบาทของนักบวชมักมีความหลากหลายมากขึ้น ในศาสนาคริสต์ที่เป็นหลักสูตรอย่างเช่นคาทอลิก นักบวชมักมีบทบาทในการนำเสนอคำสอนทางศาสนา การนำศาสนาคริสต์ไปสู่ชุมชน และในบางกรณี การทำงานในหน้าที่การบริหารจัดการในโบสถ์ และการเป็นที่ปรึกษาในหลายด้าน นอกจากนี้ นักบวชในศาสนาคริสต์ยังมีบทบาทในการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการที่จะพบกับปัญหาที่ซับซ้อนในชีวิตประจำวันโดยให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางจิตใจ ดังตารางเปรียบเทียบที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทของนักบวชกับงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
พระสงฆ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญ ได้แก่ 1. เผยแพร่ให้ประชาชนยึดมั่นในหลักธรรมคำสอนของพุทธศาสนาเน้นด้านจิตใจ 2. สามารถสงเคราะห์ด้านสิ่งของตามสถานการณ์ที่จำเป็น ซึ่งไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย	นักบวชในศาสนาคริสต์เป็นผู้มีจิตวิญญาณแห่งความเมตตา มีความสุภาพอ่อนโยน มีบทบาทดังนี้ 1. สั่งสอนอบรมด้านจริยธรรมทางศาสนา 2. ออกเยี่ยมและให้ความช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่ ด้านการศึกษา อาชีพ และให้คำแนะนำด้านครอบครัวในทุกด้านที่มีผู้ร้องขอความช่วยเหลือ

4. เปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีความต่างกันคือ แรงจูงใจในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในพุทธศาสนามักเกิดจากความเข้าใจในความทุกข์ที่ต้องใช้ในการเข้าถึงการบรรลุสุขแห่งจิตใจ และการสร้างความเข้าใจในธรรมชาติของความทุกข์ ในพุทธศาสนา การช่วยเหลือผู้อื่นถือเป็นการฝึกฝนธรรมและการศึกษาถึงความเมตตาและความเอกราช การสร้างความเข้าใจในความทุกข์ในการช่วยเหลือผู้อื่นช่วยเสริมสร้างแรงจูงใจในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในพุทธศาสนา แรงจูงใจในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์มักมีต้นทางจากความเข้าใจในคำสอนของพระเยซูคริสต์ และความรักที่พระองค์ได้แสดงให้เห็นต่อมนุษย์ ภายใต้คำสอนของพระเยซู ชาวคริสต์มักมอบชีวิตของพวกเขาให้กับการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์มักถูกเข้าใจว่าเป็นการแสดงความรักและความเมตตาต่อผู้อื่นเช่นกัน นอกจากนี้ ความเชื่อในความรักและความเมตตาของพระเยซูใช้เป็นแรงจูงใจสำคัญในการทำงานทางสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์ ดังตารางเปรียบเทียบที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
พระพุทธศาสนามีแรงจูงใจในการทำงานคือการพัฒนาบุคคลด้วยการพัฒนาจิต เพราะจิตเป็นผู้นำ	คริสต์ศาสนิกชนเมื่อพบเจอผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนเกิดสงสารเมตตาจึงเข้าไปช่วยเหลือตามหลักคำ

บงการให้บุคคลมีความมืพฤติกรรมต่าง ๆ ได้	สอนของศาสนาคริสต์ มีการพัฒนาชุมชนเพื่อความสุขนิรันดร์ คือสวรรค์อันเป็นอาณาจักรของพระเจ้า
---	--

5. เปรียบเทียบเหตุปัจจัยของงานสาธารณะสงเคราะห์ ต่างกันดังนี้คือ ในพุทธศาสนา ความทุ่มเทในการเติบโตและการประพฤติปฏิบัติตามธรรมมีความสำคัญสูงสุด ซึ่งการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ถือเป็นอีกหนึ่งวิธีในการฝึกฝนและพัฒนาธรรมะ การช่วยเหลือผู้อื่นถือเป็นการแสดงความเมตตาและความเข้าใจต่อความทุกข์และความทรงจำเป็นของชีวิตมนุษย์ ในศาสนาคริสต์ ความรักเป็นหลักฐานสำคัญที่สอดคล้องกับคำสอนของพระเยซู ซึ่งนำไปสู่การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์เพื่อสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์มักเกี่ยวข้องกับการบริจาคไม่ว่าจะเป็นเงิน อาหาร หรือเวลา เพื่อช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ การบริจาคถือเป็นส่วนสำคัญของชีวิตศาสนาคริสต์และการปฏิบัติธรรมของคริสต์ชน ดังตารางเปรียบเทียบที่ 5

ตารางที่ 5 เปรียบเทียบเหตุปัจจัยของงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
ปัจจัยหลักของงานสาธารณะสงเคราะห์มีจุดประสงค์เพื่อให้มนุษย์หลุดพ้นจากความทุกข์ แต่เป็นความทุกข์ที่เกิดขึ้นจากการ เกิดแก่ เจ็บ ตาย อันเป็นของ คู่กันกับธรรมชาติ	ปัจจัยหลักของการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ คือ หากมนุษย์ทำความดี พระเจ้าก็ทรงรักและเมตตา ความจงรักภักดีต่อพระเจ้า และมีความรู้สึกว่าตนมีบาป เอาตัวไม่รอดช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ จำเป็นต้องอาศัยการช่วยเหลือจากพระเจ้า

6. เปรียบเทียบอุปสรรคในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ ต่างกันดังนี้ ความจำเป็นในการตัดสินใจ บางครั้ง การตัดสินใจในการช่วยเหลือผู้อื่นในพุทธศาสนาอาจมีความซับซ้อน เนื่องจากต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่เป็นไปได้ต่อการเจริญเติบโตของบุคคลและผู้รับความช่วยเหลือเอง ปัญหาการจัดการทรัพยากร บางครั้ง การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในพุทธศาสนาอาจเผชิญกับปัญหาในการจัดการทรัพยากร ทั้งทรัพยากรการเงิน ทรัพยากรบุคลากร และทรัพยากรวัสดุ ความยากลำบากในการแสวงหาเงิน บางครั้ง การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์อาจเผชิญกับความยากลำบากในการระดมทุน โดยเฉพาะเมื่อต้องการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่มีค่าใช้จ่ายสูง ความซับซ้อนในเรื่องกฎหมาย ในบางที่ การทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์อาจเผชิญกับความซับซ้อนในเรื่องกฎหมาย ที่มีกฎระเบียบและข้อกำหนดทางกฎหมายที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ดังตารางเปรียบเทียบที่ 6

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบอุปสรรคในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นมานั้นอาจต้องใช้เวลาในการแก้ไขไม่สามารถที่จะทำได้ในทันที เพราะอาจต้องใช้ความรู้ความเข้าใจในการ	ปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น เกิดจากการขาดแคลนในด้านต่างๆ ซึ่งไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานในหลายด้าน ทำให้เกิดปัญหาต่อการ

แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อสามารถดำเนินการต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเกิดประโยชน์มากที่สุด	ช่วยเหลือ ต้องใช้ความอดทน ความเพียรพยายาม ความตั้งใจอย่างจริงจัง และความมีศรัทธาในเรื่องที่ทำนั้นๆ
--	--

7. เปรียบเทียบเกณฑ์การวัดผลในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ ต่างกันคือ ในพุทธศาสนา การวัดผลมกมีการเน้นที่ผลลัพธ์ที่สร้างขึ้นจากการช่วยเหลือผู้ที่อยู่ในเครื่องเสีย ซึ่งอาจเป็นการให้เสื้อผ้า อาหาร หรือเงินให้กับผู้ที่ต้องการ นอกจากนี้ การเชื่อมโยงผลการทำงานกับความสุขและความสงบใจของผู้รับบริการอาจเป็นสิ่งที่พิจารณาด้วย ในศาสนาคริสต์ การวัดผลมกมีการให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ทางจิตใจและศิลปะที่สร้างขึ้นจากการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการ มันอาจเป็นการวัดความพึงพอใจของผู้รับบริการ ความสุขที่ได้รับ หรือการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ การวัดผลในศาสนาคริสต์อาจเน้นการเชื่อมโยงผลการทำงานกับค่านิยมทางศาสนาและการทำงานเพื่อช่วยเหลือตามคำสอนของพระเยซู การพิจารณาผลลัพธ์ทางจิตใจเป็นส่วนสำคัญของการวัดผลในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์ ดังตารางเปรียบเทียบที่ 7

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบเกณฑ์การวัดผลในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์

พระพุทธศาสนาเถรวาท	ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก
ผลสำเร็จในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์คือ การที่กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาฟื้นฟูทั้งทางด้านจิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น	การวัดผลความสำเร็จในการทำงานด้านสาธารณะสงเคราะห์นั้นสามารถวัดได้จากความสุขกายสุขใจที่เกิดแก่ผู้รับการสงเคราะห์ ทำให้เกิดการแบ่งปันในสังคม มีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และคนที่ได้รับการช่วยเหลือมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 การมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการแสดงออกถึงความเมตตาและการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในสังคม นอกจากนี้ยังเป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องของความกรุณาและการทำบุญ รายละเอียดของผลสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ 1. การส่งเสริมความสามัคคีในชุมชน 2. การปฏิบัติตามหลักธรรม 3. การบรรเทาความทุกข์ 4. การพัฒนาตนเองและสังคม 5. การสร้างเสริมศรัทธาในพระพุทธศาสนา 6. การเผยแพร่คำสอนของพระพุทธเจ้า จะเห็นได้ว่าการสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทมีผลดีทั้งในด้านการสร้างความสามัคคีในชุมชน การปฏิบัติตามหลักธรรม การบรรเทาความทุกข์ การพัฒนาตนเองและสังคม การสร้างเสริมศรัทธาในพระพุทธศาสนา และการเผยแพร่คำสอนของพระพุทธเจ้า สิ่งเหล่านี้เป็นการสร้างความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางจิตใจและทางสังคม ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของพระพุทธศาสนาเถรวาท สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาศกดิ์พิชิต ฐานสิโธ (ชัยดี) ได้ให้ข้อเสนอว่า งานสาธารณะสงเคราะห์เป็นงานที่หนักปกรอง หรือผู้บริหารที่ดีจะต้องทำงานสาธารณะสงเคราะห์

จะต้องรู้จักการปรองดองใจของนักปกครอง ต้องนั่งอยู่ในใจของเขาเหล่านั้น ต้องมีหลักการในการ สงเคราะห์ประชาชนของนักปกครอง ด้วยการยึดหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวใจประชาชน เรียกว่า ราชาสังคหวัตถุ 4 ประการ ได้แก่ สัสสมะระ หมายถึง ความฉลาดในการบำรุงพืชพรรณ ธัญญาหารต่างๆ หรือส่งเสริมการเกษตร ปุริสเมระ หมายถึง ความฉลาดในการบำรุงราชการ รู้จักการ ส่งเสริมคนดีมีความสามารถ สัมมาปาสะ หมายถึง ความรู้จักการผูกผสานใจของประชาชน ด้วยการ ส่งเสริมอาชีพต่างๆ วาชเปยะ หมายถึง ความมีวาจาอันดูดีมีใจ น้ำคำควรดื่ม คือรู้จักพูดดี รู้จัก ปราศรัย ไพเราะ สุภาพนุ่มนวล ประกอบด้วยเหตุผล มีประโยชน์ เป็นทางแห่งความสามัคคี ทำให้เกิด ประโยชน์อันดีงาม และได้รับความนิยมเชื่อถือ (พระมหาศกดิ์พิชิต ฐานสิริโธ (ชัยดี), 2549)

วัตถุประสงค์ที่ 2 การมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีกีฬาสาธารณะ สงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สาธารณะสงเคราะห์ ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเป็นกิจกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการแสดงความรักและความ เมตตาตามหลักคำสอนของพระเยซูคริสต์ การสาธารณะสงเคราะห์ในนิกายนี้มีผลกระทบทั้งในด้าน จิตวิญญาณและสังคม ดังนี้ 1. การแสดงความรักของพระเจ้า 2. การเสริมสร้างชุมชน 3. การปฏิบัติ ตามหลักศรัทธา 4. การบรรเทาความทุกข์ 5. การพัฒนาสังคม 6. การเสริมสร้างจิตวิญญาณ 7. การ ส่งเสริมศรัทธาและการเผยแพร่คำสอน 8. การเป็นตัวอย่างที่ดี ผลของการสาธารณะสงเคราะห์ใน ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจึงมีความสำคัญทั้งในด้านการเสริมสร้างชุมชน การพัฒนาสังคม การบรรเทาความทุกข์ และการเสริมสร้างจิตวิญญาณ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นการปฏิบัติตามคำสอนของพระ เยซูคริสต์และเป็นการสร้างสังคมที่มีความเมตตาและความรักในเพื่อนมนุษย์ สอดคล้องกับงานของ เอ็ดมันด์ ชาน สรุปผลการวิจัยว่า การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ คือเป็นงานที่พระผู้เป็นเจ้าทรง มอบหมายให้กระทำ เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ทั้งหลาย ให้พ้นจากความทุกข์ยากลำบาก ศาสนา คริสต์เป็นศาสนาแห่งความรัก ภารกิจทั้งหลายจึงเป็นการกระทำต่อพระเจ้า และต่อเพื่อนร่วมโลก พระเยซูเจ้าพระองค์ทรงให้คริสตชนทั้งหลาย ตระหนักถึงภารกิจของศาสนาให้ดี ศาสนาคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิก ตระหนักถึงบทบาทและภารกิจหน้าที่ ที่พระเยซูเจ้าได้ทรงจัดตั้ง และมอบภารกิจใน การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ชาติ สุชีวิติสมบูรณในพระผู้เป็นเจ้า (เอ็ดมันด์ ชาน, 2560)

วัตถุประสงค์ที่ 3 การสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิกมีเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันในการช่วยเหลือผู้อื่นและพัฒนาสังคม แต่มีพื้นฐานทาง ปรัชญาและวิธีการที่แตกต่างกัน การสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทเน้นการสร้าง บารมีเพื่อการพ้นทุกข์ ในขณะที่การสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเน้นการ แสดงความรักและความเมตตาตามคำสอนของพระเยซูคริสต์ ทั้งสองแนวทางนี้มีบทบาทสำคัญในการ สร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและมีมนุษยธรรมมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอนวดี) เสนอผลการวิจัยว่า พระสงฆ์จังหวัดเพชรบูรณ์ได้รับการช่วยเหลือจากทางคณะ สงฆ์ชั้นปกครอง โดยมีเจ้าคณะจังหวัดเป็นผู้ดูแล อีกทั้งคณะสงฆ์ยังได้รับการช่วยเหลือจากทหาร ใน เขตพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์อีกด้วย ส่วนบาทหลวงในศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกนั้น ก็จะลงพื้นที่ เพื่อมอบทุนการศึกษาต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาภัยต่างๆ ทาง ธรรมชาตินั้นเอง รวมถึงยังมีการส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษา เป็นต้น (พระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอน วดี), 2559)

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษา สาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้องค์ความรู้ใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแบบเรียนการมีส่วนร่วมตาม หลักของศาสนาได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ผังองค์ความรู้การมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม

จากผังองค์ความรู้การมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อพัฒนาสังคม สรุปได้ดังนี้

1. การเสริมสร้างความเข้าใจข้ามศาสนา การศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในสองศาสนานี้ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความเคารพต่อกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางศาสนา การเปรียบเทียบและการศึกษาในลักษณะนี้ทำให้คนจากศาสนาต่างๆ เข้าใจถึงเจตนารมณ์และวิธีการช่วยเหลือของกันและกัน ซึ่งอาจนำไปสู่การร่วมมือกันในกิจกรรมสาธารณะสงเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือ การศึกษาวิธีการและหลักการสาธารณะสงเคราะห์ในทั้งสองศาสนาช่วยให้เห็นถึงแนวทางที่หลากหลายในการช่วยเหลือสังคม ตัวอย่างเช่น พระพุทธศาสนาเถรวาทมักเน้นการให้ทานและการสร้างบารมี ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกมักเน้นการจัดตั้งองค์กรและการทำงานร่วมกันในระดับชุมชน การนำเอาแนวทางเหล่านี้มาผสมผสานกันอาจนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการช่วยเหลือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การสร้างองค์กรการกุศลที่เน้นการให้ทานตามแบบพุทธศาสนาและการจัดกิจกรรมร่วมกันแบบคริสต์

3. การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรม การรวมเอาองค์ความรู้จากการศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในสองศาสนานี้สามารถนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาและการฝึกอบรมที่เน้นการสร้างบุคลากรที่มีจิตสำนึกในการช่วยเหลือสังคม ตัวอย่างเช่น การพัฒนาหลักสูตรในสถาบันการศึกษาที่เน้นการฝึกอบรมการให้ทานและการสร้างบารมีตามแบบพุทธศาสนา การ

ฝึกอบรมด้านการบริหารองค์กรการกุศลและการทำงานร่วมกับชุมชนตามแบบคริสต์

4. การส่งเสริมการวิจัยทางศาสนาและสังคม การศึกษานี้สามารถกระตุ้นให้เกิดการวิจัยเพิ่มเติมในด้านต่างๆ เช่น การวิจัยเรื่องผลกระทบของการสาธารณะสงเคราะห์ต่อความสามัคคีในชุมชน การวิจัยเรื่องผลกระทบของการสาธารณะสงเคราะห์ต่อการพัฒนาจิตวิญญาณและความสุขของผู้ให้

5. การสร้างนโยบายสาธารณะที่ครอบคลุม องค์ความรู้จากการศึกษานี้สามารถนำไปสู่การสร้างนโยบายสาธารณะที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้นในด้านการช่วยเหลือผู้ยากไร้และการพัฒนาสังคม ตัวอย่างเช่น การสร้างนโยบายที่ส่งเสริมการร่วมมือระหว่างองค์กรการกุศลจากศาสนาต่าง ๆ การพัฒนานโยบายที่เน้นการสร้างบารมีและการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างยั่งยืน

6. การส่งเสริมการปฏิบัติธรรมและการทำบุญ การศึกษาในเรื่องนี้ช่วยส่งเสริมให้ผู้คนหันมาปฏิบัติธรรมและทำบุญตามหลักศาสนาของตนอย่างจริงจังมากขึ้น เนื่องจากเข้าใจถึงความสำคัญและผลกระทบที่เกิดจากการสาธารณะสงเคราะห์

การศึกษาและการเปรียบเทียบสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกจึงไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจข้ามศาสนา แต่ยังเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนานโยบาย การศึกษา การวิจัย และการปฏิบัติที่มีผลต่อการสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและมีมนุษยธรรมมากขึ้น

บทสรุป

การทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในพุทธศาสนาช่วยในการฝึกฝนธรรมและการพัฒนาคุณธรรมของผู้ที่ทำงาน ผู้ที่มอบบริการได้รับการฝึกฝนในคุณลักษณะเช่นความเมตตา ความกรุณา และความเข้าใจ การเสริมสร้างสังคมที่มีคุณธรรม งานสาธารณะสงเคราะห์ในพุทธศาสนาช่วยสร้างสังคมที่มีความเมตตาและความเอกราช ซึ่งส่งผลให้มีสังคมที่มีความสงบและสุขมากขึ้น ส่วนการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์บ่งบอกถึงความรักและความเมตตาของพระเยซู ซึ่งส่งผลให้มีการสร้างสรรค์งานศิลปะและวัฒนธรรมที่มีค่ามากขึ้น เช่น การให้เสื้อผ้าแก่คนจน การสร้างโรงเรียนหรือโรงพยาบาล การสนับสนุนศิลปินและศิลปินวัฒนธรรมในชุมชน การสร้างสังคมที่เข้มแข็ง งานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนาคริสต์ช่วยให้สังคมมีการเข้มแข็งมากขึ้น โดยการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการช่วยเหลือเป็นการเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรสร้างความตระหนักรู้ในชุมชนเกี่ยวกับความจำเป็นและประโยชน์ของงานสาธารณะสงเคราะห์ในศาสนา โดยการสร้างกิจกรรมการศึกษาและการแพร่หลายข้อมูลที่ชัดเจนและสร้างสรรค์

1.2 ควรสร้างความเข้าใจและความร่วมมือกับชุมชนในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณะสงเคราะห์ โดยการจัดกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับศาสนาและความเชื่อของชุมชน

1.3 ควรให้การสนับสนุนความร่วมมือระหว่างศาสนาในการทำงานสาธารณะสงเคราะห์ เพื่อสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเชื่อมั่นในความเข้าใจและความเคารพต่อกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางพระพุทธศาสนากับศาสนาคริสต์ในท้องถิ่นอื่น เพื่อหาความเห็นที่สอดคล้องกัน

2.2 ควรมีการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมทางศาสนาระหว่างพุทธศาสนาและศาสนาคริสต์ในท้องถิ่นต่างๆ ในเชิงประจักษ์

2.3 ควรมีการศึกษาวិธีการบูรณาการหลักการมีส่วนร่วมทางศาสนาระหว่างพุทธศาสนาและศาสนาคริสต์กับกลุ่มเยาวชนยุคนิวเจน ในจังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์. (2014). *พระคัมภีร์คาทอลิก ฉบับสมบูรณ์ (Thai Catholic Bible Complete Version) ภาคพันธสัญญาเดิม และภาคพันธสัญญาใหม่*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการคาทอลิกเพื่อคริสตธรรม แผนกพระคัมภีร์.
- นิจ ลาภธนานนท์. (2562). *อดีต ปัจจุบัน และอนาคตงานสาธารณะสงเคราะห์วิถีพุทธของคณะสงฆ์ไทย*. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- ปกรณ อังสุสิงห์. (2511). *หลักและนโยบายการสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: ศรีไทยการพิมพ์.
- พระเทพปริยัติสุธี (วรวิทย์ คงคปญโญ). (2545). *การคณะสงฆ์และการพระศาสนา*. เอกสารประกอบการบรรยาย. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระเทพสุวรรณเมธี (สุชาติ หวลจิตต์) และสุพิชฌาย์ พรพิชฌรงค์. (2561). *พระจิตอาสาศีลธรรม: รูปแบบและกระบวนการเยียวยาใจผู้ป่วยด้วยธรรมะ*. รายงานวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดเมธี เขมปญโญ (สอนวดี). (2559). *การศึกษาเปรียบเทียบงานสาธารณะสงเคราะห์ของพระสงฆ์กับบาทหลวงในจังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระปลัดวัชร วชิรภาณ. (2557). *พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2556). *ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในศาสนาประจำชาติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 19). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพ.
- พระมหาศักดิ์พิชิต ฐานสิทโธ (ชัยดี). (2549). *ศึกษาบทบาทของการเผยแผ่พุทธธรรมของพระวิสุทธาธิบติ (วีระ ภาทจารี)*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาณุทัต ยอดแก้ว. (2560). *การวิเคราะห์ คำสอนทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาแนวคิดสิทธิมนุษยชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2557). *พระพุทธศาสนากับสังคมสงเคราะห์*.

- กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่มที่ 21, 23*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุพา วงศ์ไชย. (2534). *ทฤษฎีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.
- สหพันธ์อธิการเจ้าคณะนักบวชในประเทศไทย. (2545). *นักบวชหญิงและชายในประเทศไทย*. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- เสรี พงศ์พิศ. (2545). *ศาสนาคริสต์*. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยแสงธรรม.
- อภิวัฒน์ โพธิ์สาน. (2551). *พุทธศาสตร์แนวปฏิบัติเพื่อชีวิต*. กรุงเทพมหานคร: มหาสารคาม.
- อมรา มะลิลา. (2538). *การสังคมสงเคราะห์*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถธรรม ตีระดอม. (2526). *การศึกษาเปรียบเทียบผลของจริยธรรมทางพุทธศาสนาและคริสต์ศาสนาที่มีต่อพฤติกรรมของพยาบาลชาวพุทธและคริสต์*. *ปริญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศาสนาเปรียบเทียบ*. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เอ็ดมันด์ ชาน. (2560). *การเป็นสาวกแบบถึงรากถึงโคน*. แปลโดย สุธิดา เวสต์วูด. กรุงเทพมหานคร: กนกบรรณสาร.
- บาทหลวงทศพร นารินทร์. (10, เมษายน 2567). *การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคม: กรณีศึกษาสาธารณะสงเคราะห์ในพระพุทธรูปและศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์*. (พระบุญสม ธมมวโร (เชิดสูงเนิน), ผู้สัมภาษณ์).
- Kenneth Scott Latourette. (2547). *ประวัติศาสตร์ศาสนาคริสต์*. แปลโดย ธนาภรณ์ ธรรมสุจริตกุล และสิริยา คูหาเสน่ห์. กรุงเทพมหานคร: พระคริสตธรรม แผนกวรรณกรรม.

